

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ЕКСПЕРТА

Анна Штефан,
*науковий співробітник відділу узагальнення експертної
та судової практики НДІ інтелектуальної власності
АПРН України*

В цивільному судочинстві при розгляді будь-яких цивільних справ існує негласне правило: судді володіють знаннями в галузі права (від лат. *jurus cor um legas* — судді знають закон) та знаннями загально-відомих фактів. З цих питань судді вправі самостійно будувати свої судження. Для роз'яснення питань, що виникають в процесі розгляду цивільних справ щодо захисту авторського права і потребують спеціальних знань в галузі науки, мистецтва, техніки або ремесла (ч. 1 ст. 143 ЦПК), суд призначає експерта. Експертами є особи, які мають спеціальні знання в галузі науки, мистецтва, техніки або ремесла і залучаються судом до участі в цивільному процесі з метою з'ясування обставин, що мають значення для справи [1, с. 307].

Не заглиблюючись у дослідження природи, змісту та особливостей поняття спеціальних знань, що може бути самостійним напрямком наукового дослідження, зазначимо, що спеціальні знання є такими в силу того, що вони не відомі широкому колу осіб, тобто не акумульовані в щоденному життєвому досвіді людини, виходять за межі загальнодоступних знань та очевидних відомостей, а також не є правовими [2,

с.16]. Об'єктивність та достовірність висновку експерта як судового доказу залежать в першу чергу від правильного вибору особи, яку призначають експертом. Тому експерту пред'являються вимоги, що спрямовані на забезпечення високого наукового рівня експертизи, в тому числі, вимоги щодо наявності в експерта знань із відповідної галузі науки і техніки.

Метою цієї статті є розкриття проблеми незалежності експерта при проведенні експертиз об'єктів авторського права, тому ми не будемо детально розглядати вимоги до компетенції експерта, його права та обов'язки, вимоги до форми й змісту судової експертизи, а зупинимось на конкретних питаннях, вирішення яких матиме велике значення для розвитку інституту судової експертизи об'єктів авторського права.

Чинним законодавством України взагалі не передбачене право на незалежність та самостійність експерта та не вирішене питання про можливість певного контролю з боку суду над проведенням експертизи. В літературі з цього приводу зазначається, що експерт повинен бути вільним у виборі наукових положень та методів дослідження, самостійно складати план досліджен-

А. Штефан

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

ня та формулювати висновки, а суд здійснює контроль за законністю проведення дослідження і дотриманням експертом процесуальної форми при цьому та оцінці висновку експерта при розгляді справи [2, с. 43]. Будь-який інший контроль за проведенням дослідження з боку суду не потрібен, крім того, він не може бути повноцінним, адже у судді відсутні спеціальні знання, з огляду на потребу в застосуванні яких у справі призначена експертиза.

Труднощі проведення експертизи об'єктів авторського права зумовлені багатьма чинниками: і тим, що авторське право в силу своєї специфіки є надзвичайно складною галуззю права, тому для проведення експертизи об'єктів авторського права експерт повинен мати не лише юридичну освіту, а й освіту в галузі інтелектуальної власності; і тим, що на сьогодні в Україні відсутні будь-які методики проведення експертиз об'єктів авторського права, що фактично надає експертові можливість при проведенні дослідження керуватися будь-якими підходами, власними внутрішніми переконаннями тощо. В результаті дослідження, що проводилося за відсутності рекомендацій та визначених законом методик, викладені в судовій експертизі висновки можуть суперечити нормам чинного законодавства та практиці його застосування.

Розглянемо, які прояви може мати незалежність експерта при проведенні експертизи, на прикладі висновку судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності № ... від ... листопада 2008 року (далі — експертиза), призначеної у справі, що розглядалася Печерським районним судом м. Києва у 2007-2008 роках. Проведення експертизи було доруче-

не експертові М., яка має вищу філологічну та юридичну освіту, вищу освіту у сфері інтелектуальної власності, відповідну кваліфікацію судового експерта (далі — експерт). Об'єктом дослідження експертизи став сценарій проведення автомобільної виставки, а питання, що були поставлені на вирішення експертизи, стосувалися того, чи відповідає об'єкт дослідження та його частини умовам правової охорони авторським правом.

Почнемо з того, що в юридичній літературі були спроби дослідити, чи взагалі можна ставити перед експертом питання про належність чи неналежність об'єкта дослідження до об'єктів авторського права. Як зазначають дослідники теорії судових експертиз, це питання юридичного характеру, і тому воно повинно вирішуватися судом на підставі висновку експерта та інших матеріалів справи. Перед експертом можна поставити питання, творчий чи нетворчий характер мала робота автора над спірним твором, а експерт повинен чітко та зрозуміло відповісти саме на це питання [3, с. 79; 4, с.58-59]. В теорії цивільного процесуального права дана проблема на сьогодні не вирішена. З одного боку, законом не встановлено жодних критеріїв чи підстав, за яких у справі повинна бути призначена експертиза, що обґрунтовується допоміжною, а не доказовою функцією спеціаліста: потреба у призначенні експертного дослідження визначається в кожному випадку окремо, виходячи з природи фактів, що підлягають встановленню. Чинне законодавство України в галузі інтелектуальної власності не містить поняття твору: Закон України "Про авторське право і суміжні права"

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

(далі — Закон) у ст. 8 та ЦК України у ст. 433 лише перераховують об'єкти авторського права та визначають ознаки правової охорони творів, тому можна допустити, що суд самостійно і не може визначити, чи належить об'єкт до творів, що охороняються авторським правом. З іншого боку, передбачені нормами чинного законодавства ознаки правової охорони творів дають можливість поставити перед експертом питання про наявність чи відсутність цих ознак в об'єкті, що досліджується, а суд на підставі висновку експерта та інших матеріалів справи сам зробить висновок про належність досліджуваного об'єкта до творів. Відповіді на це питання ні в законі, ні в положеннях науки немає, а практика розгляду цивільних справ про захист авторського права відосить вирішення таких питань до компетенції експерта.

Найпершою проблемою розглядуваної експертизи є вибір експертом юридичної літератури для проведення дослідження. З одного боку, незалежність експерта у виборі методик, засобів та методів, наукових положень для проведення експертизи означає й вільний вибір експертом тієї спеціальної літератури, яка необхідна для знаходження відповідей на поставлені перед експертом питання. І здається логічним, що експерт повинен вибирати ті підручники, посібники та інші джерела спеціальної літератури, які відповідають і нормам чинного законодавства, і стану розвитку науки та техніки. На практиці ж можливі й інші підходи експерта у виборі спеціальної літератури: у розглядуваній експертизі в переліку з 11 джерел зазначено 2 нормативно-правові акти, 1 словник, 6 джерел в га-

лузі авторського права радянського періоду (1956, 1957, 1963, 1965, 1972, 1988 років видання), 1 джерело з регулювання авторського права в Російській Федерації 1994 року видання та єдине українське джерело 1999 року видання.

Доцільність використання експертом зазначеної юридичної літератури є сумнівною. Абсолютну більшість джерел становлять книги радянського періоду, але ж правове регулювання авторського права за часів Радянського Союзу було відмінним від правового регулювання авторського права в сучасних умовах України, тому важко погодитися з правомірністю використання таких джерел для підготовки експертизи об'єктів інтелектуальної власності, створених в сучасний період. Джерело, яке стосується регулювання авторського права в Російській Федерації, також не може використовуватися для підготовки правильного висновку судової експертизи, оскільки, по-перше, чинне законодавство України не є ідентичним із законодавством Російської Федерації, по-друге, джерело видане у 1994 році, в той час, як з 1 січня 2008 року набрала чинності нова редакція глави IV ЦК РФ, якою підхід до правового регулювання авторського права зокрема та інтелектуальної власності в цілому змінено. Єдине джерело українського походження (1999 року видання) також не можна було брати за основу для проведення експертизи, оскільки чинна редакція Закону була прийнята 11 липня 2001р. Найбільше посилянь у тексті експертизи було здійснено на джерело 1972 року видання. Отже, експерт використовувала юридичну літературу, яка не могла допомогти знайти адекватні відповіді на по-

ставлені перед експертом питання, оскільки жодне з джерел юридичної літератури на сьогодні не є актуальним. Натомість, жоден із сучасних підручників, посібників, монографій з питань інтелектуальної власності експертом використаний не був.

Таким чином, обґрунтованою є потреба у нормативно-правовому закріпленні обмеження вибору судовим експертом спеціальної літератури тими джерелами, які створені на основі норм чинного законодавства, а не законодавства минулого періоду, та відповідають сучасному рівневі розвитку науки і техніки.

Другим проблемним моментом у експертизі, яка розглядається є використання судовим експертом спеціальної термінології. Знову ж таки видається очевидним, що експерт при проведенні дослідження зобов'язаний використовувати ті терміни, які закріплені в тих чи інших галузях чинного законодавства України та відповідають рівневі сучасного розвитку відповідної галузі спеціальних знань. На противагу цьому, експертиза, яка розглядається вирізняється численною термінологічною некоректністю.

Так, наприклад, наведена в експертизі класифікація на твори, що охороняються нормами авторського права, і твори, що не охороняються нормами авторського права, хоч і названа самим експертом "очевидною", викликає вагання. По-перше, ні в сучасній юридичній літературі, ні в юридичній літературі радянського періоду така класифікація не застосовується, а натомість мова йде про об'єкти авторського права та об'єкти, що не охороняються (ст. 8, 10 Закону, ст. 433-434 ЦК України). По-друге, виникає сумнів щодо тлумачення експертом поняття "твір",

оскільки в експертизі "творами" названі об'єкти, які згідно із Законом не належать до творів: державні символи України, грошові знаки, розклади руху транспортних засобів тощо. Застосування експертом термінів "креативні твори" та "некреативні твори" уявляється проблематичним — ні нормам закону, ні панівним положенням доктрини цивільного права такі терміни не відомі. У тексті експертизи неодноразово зустрічаються терміни "юридично значущі елементи творів" та "юридично байдужі елементи творів", в той час як чинне законодавство України та доктрина цивільного права такими поняттями не оперують. Використання експертом термінів "внутрішня форма" та "зовнішня форма" твору є помилковим, оскільки ні чинному законодавству України, ні доктрині цивільного права такі терміни не відомі. Застосований експертом термін "правоб'єктність твору" потребує з'ясування, що означає цей термін, проте, ні чинне законодавство України, ні власне експертиза відповіді на це питання не дає.

Терміни "елементи творів", а також класифікація їх на "юридично значущі елементи творів", тобто "внутрішня форма" (образи) і "зовнішня форма" (мова), та "юридично байдужі елементи творів" — тема, матеріал, сюжетне ядро, ідейний зміст — були запропоновані .Я. Іонасом [5, с. 45-46]. Такий підхід не отримав підтримки ні серед науковців радянського періоду, ні серед сучасних дослідників проблем авторського права; нормами законодавства СРСР та чинного законодавства України ці терміни закріплені не були. Отже, жодних підстав оперувати такими термінами у експерта не було.

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

Термін "правооб'єктність твору" був також запропонований В.Я Іонасом, який у вигляді зноски під основним текстом зазначив, що термін "... об'єкт авторського права" має тут і надалі те ж значення, що і "предмет авторського права" (ст. 475 ЦК РСФСР), а термін "об'єкт" дозволяє побудувати поняття "правооб'єктність", яке надалі відіграватиме важливу роль..." [5, с. 10]. Проте, ні законодавством Союзу РСР, ні законодавством Української РСР, ні тим паче чинним законодавством України цей термін не закріплений; в юридичній літературі радянського періоду іншими вченими цей термін не використовувався; сучасна доктрина цивільного права таким поняттям не оперує, отже, застосування терміна "правооб'єктність твору" в експертизі є безпідставним.

Походження термінів "креативні твори" та "некреативні твори" нам знайти не вдалося, судячи з тексту експертизи, ці терміни вигадані самим експертом. Огляд абсолютної більшості термінів, що використовувалися для проведення експертизи, призводить до невтішного висновку: експертом був сприйнятий лише один з існуючих у науці радянського цивільного права підходів, який не знайшов свого відображення ні в законодавстві радянського періоду, ні в нормах чинного законодавства України, не підтримувався радянськими цивілістами та не підтримується представниками сучасної науки цивільного права. З нашої точки зору, використання в експертизі таких термінів є безумовно помилковим, а з метою уникнення схожих ситуацій у майбутньому доцільно було б прямо зобов'язати експерта використовувати тільки ті терміни, які закріплені чинним за-

конодавством України та положеннями сучасної науки у відповідній галузі.

Третя проблема розглядуваної експертизи пов'язана із безпосереднім дослідженням експертом питань, винесених на розгляд експертизи. Виходячи з того, що експерт є абсолютно вільним у виборі наукових положень, на підставі яких робиться дослідження, експерт на власний розсуд визначила, які теорії, що існують в науці покласти в основу експертизи. У наведених нижче фрагментах експертизи ті терміни, які не передбачені чинним законодавством України та не використовуються панівними положеннями доктрини цивільного права, нами взяті у лапки.

Досліджуючи, чи є сценарій об'єктом авторського права, експерт зазначила, що "елементами художнього твору", які охороняються авторським правом, є "елементи його форми": "внутрішньої (композиція твору, його структура, художні образи)" та "зовнішньої (мова, словарний склад, стиль мовлення тощо)", а ознакою об'єкта авторського права є "творча самостійність". Необхідно розрізняти "достоїнства" твору та його "правооб'єктність". Ознаками, якими характеризуються об'єкти, що охороняються авторським правом, є: об'єктивна форма вираження; факт створення матеріалів внаслідок розумової діяльності людини та творчий характер результату такої діяльності; "новизна (суттєва новизна)"; оригінальність; "творча самостійність".

Аналізуючи так звані "елементи внутрішньої форми", експерт дійшла висновку, що "структура" матеріалів не є оригінальною, оскільки її складові відображають стадії та

комплекс заходів, що зазвичай необхідні для підготовки та проведення виставкового заходу, тому такий "елемент внутрішньої форми", як "структура", не є оригінальним та "новим". Розглядаючи так звані "елементи зовнішньої форми", експерт зазначає, що використані вирази і терміни є сталими та загальноприйнятими для матеріалів подібного характеру, а сам об'єкт містить значні за обсягом запозичення з інших джерел, творча переробка яких відсутня, що дає підстави говорити про відсутність в об'єкті ознак "новизни", оригінальності та "творчої самостійності" та зумовлює неможливість віднесення його до об'єктів авторського права.

Ці твердження експерта, що ґрунтуються на не існуючих у законі та науці положеннях і припущеннях, є не лише помилковими, а й такими, що суперечать нормам закону. Якщо слідувати логіці експерта, то майже будь-який твір літератури не можна віднести до об'єктів авторського права, оскільки абсолютна більшість творів літератури створені за допомогою загальноживаних слів та виразів. Зазначимо, зокрема, що закон не ставить взагалі ніяких вимог до структури та змісту твору, які чомусь дуже ретельно досліджувалися експертом, не вимагає створення літературного твору за допомогою якихось спеціальних термінів тощо, а навпаки, охороняє твір незалежно від його жанру, призначення, обсягу і мети (ч. 2 ст. 8 Закону).

Вбачається, що, керуючись вимогами чинного законодавства, експерт при дослідженні того, чи можна віднести об'єкт дослідження до об'єктів авторського права, повинна була дослідити, чи відповідає наданий на експертизу сценарій ознакам

правової охорони творів, якими, виходячи з положень ч. 2 ст. 433 ЦК України, є:

- ознака творчого характеру твору — автор твору, зібравши з різних джерел інформацію, проаналізував, узагальнив та описав у сценарії підхід до організації та проведення автомобільної виставки, виклав власні думки та ідеї щодо тих чи інших етапів проведення виставки, здійснив свій особистий творчий внесок у створення твору. Те, що частина твору містить запозичення без їх творчої переробки — технічні характеристики тих чи інших виставкових комплексів, умови розміщення реклами в тих чи інших засобах масової інформації — не може бути підставою для заперечення наявності творчого характеру твору: за обсягом такі запозичення становлять приблизно 40% твору, а решта 60% — це текст твору, створений автором особисто, із використанням власних підходів, ідей, міркувань, оцінок, висновків, пропозицій автора, проте, уваги експерта ця обставина не привернула;
- ознака об'єктивної форми вираження твору — твір виражений в об'єктивній формі, що підтверджено й експертизою;
- ознака змісту твору, яка означає, що твір може мати будь-який зміст та є об'єктом правової охорони незалежно від його жанру, призначення, обсягу і мети (ч. 2 ст. 8 Закону). Тому пов'язування експертом умов надання правової охорони із структурою твору та його термінологією суперечить вимогам чинного законодавства України;

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

- ознака оприлюднення твору, відповідно до якої правова охорона надається творам незалежно від того, виведені вони з приватної сфери чи ні, оприлюднені чи не оприлюднені (ч. 2 ст. 8 Закону).

Дослідження експертом такої ознаки твору як "новизна", суперечить ч. 2 ст. 433 ЦК України. Поняття новизни як самостійної ознаки твору пропонувалося до його введення у цивільний обіг на підставі п. 1 ст. 492 ЦК РСФСР 1964 року радянським цивілістом Іонасом В.Я. [5, с. 11-23], який вважав, що новизна повинна бути властива всім творам, але така позиція не отримала підтримки в науці ні радянського цивільного права, ні українського, ні в нормах законодавства радянського періоду, ні в нормах чинного законодавства України. На думку відомого російського дослідника Сергеева А.П., новизна як самостійна ознака охороноздатності об'єкта необхідна лише в патентному праві, оскільки в цій сфері об'єктивно можливим є збіг результатів розробок різних осіб. В авторському праві, що охороняє форму, а не зміст твору, ознака новизни як самостійний критерій його охорони є зайвою, оскільки вона повністю поглинається ознакою творчості [6, с. 111]. Отже, посилання в тексті експертизи на ознаку новизни є таким, що не відповідає вимогам чинного законодавства України та положенням науки.

"Творча самостійність" як ознака твору також є некоректним визначенням: виходячи із змісту ч. 2 ст. 433 ЦК та положень доктрини цивільного права, ознакою твору є творчий характер, тобто він повинен бути результатом творчої діяльності.

Творчою вважається розумова (духовна, інтелектуальна) діяльність, що завершується створенням самостійного результату науки, літератури чи мистецтва. Творча діяльність — це діяльність людського мозку, який здатний створювати тільки образи, а не предмети матеріального світу, адже твір — це не матеріальний, а ідеальний об'єкт. Творчий характер твору характеризується його оригінальністю, при цьому оригінальність може проявлятися як у змісті твору, так і в його формі.

Оригінальність твору означає, що це власний твір автора, не скопійований повністю або в основному з іншого твору. Оригінальний твір визначається як продукт самостійної творчої думки і праці. Оригінальність твору не залежить від його новизни або художньої цінності. Вона проявляється в тому, що твір відображає щось властиве саме даному автору, містить відтінок його особистості: навіть за наявності мінімальної частки своєрідності вимога оригінальності вважається виконаною. Втілені автором ідеї можуть бути старі як світ, але це не перешкоджає автору бути оригінальним, оскільки авторське право допускає інтелектуальну творчість на базі вже існуючих елементів [7, с. 124]. Ознака оригінальності твору не означає, що кожен новий твір повинен обов'язково містити нові ідеї, думки й висновки — твір може бути присвячений темі, що вже була втілена у тисячах аналогічних творів. Оригінальність твору проявляється у власному підході його автора, у способі і стилі вираження його задумів. Навіть якщо одночасно два різні автори, взявши за основу одну і ту ж ідею, але незалежно один від одно-

А. Штефан

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

го, не копіюючи один одного, створять два дуже подібні твори, праву охорону матиме кожен з цих творів, оскільки в обох випадках твори будуть результатом творчої діяльності та відзначатимуться певним ступенем оригінальності [8, с.362-363]. Таким чином, будь-який твір, що є результатом самостійної творчої діяльності, сукупністю ідей, думок, міркувань, оцінок й висновків, незалежно від оригінальності чи новизни викладених у ньому ідей, незалежно від рівня художньої цінності твору, є оригінальним.

Оригінальність об'єкта дослідження, як обґрунтовано в інших матеріалах справи, полягає в тому, що, по-перше, до моменту створення вказаного сценарію жоден подібний твір не існував і відомий суспільству не був, тобто твір є новим, він не повторює та не відтворює уже відомі твори; по-друге, вказаний сценарій є результатом самостійної творчої праці автора, який, узагальнивши зібрану з різних джерел інформацію, проаналізував, узагальнив та описав у сценарії підхід до організації та проведення автомобільної виставки; по-третє, вказаний сценарій є першим в Україні твором такого характеру та змісту, в якому чітко і детально, поетапно описана процедура підготовки та організації автомобільної виставки.

Отже, з нашої точки зору, в силу того, що експертом, виходячи з незалежності та самостійності експерта при проведенні експертизи, був обраний шлях, який не ґрунтується на нормах чинного законодавства та панівних положеннях доктрини цивільного права, експерт дійшла висновків, які прямо суперечать вимогам чинного законодавства України.

Цікаво відмітити, що в матеріалах даної цивільної справи є Свідоцтво про реєстрацію авторського права на вказаний сценарій, видане Державним департаментом інтелектуальної власності МОН України, що входить до його компетенції відповідно "Положення про Державний департамент інтелектуальної власності", затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 20.06.2000р. № 997. Проте експерт цьому документу ніякої уваги не приділила. В матеріалах справи також міститься висновок спеціаліста, відповідно з яким віднесення вказаного сценарію до об'єктів авторського права підтверджено, але експертом цей документ врахований не був.

Слід також зазначити, що Печерський районний суд м. Києва при винесенні рішення у цій справі не звернув увагу на заперечення позивача проти висновку судової експертизи, на інші докази, що є в матеріалах справи та яким суперечить висновок експерта, та виніс рішення, яке повністю ґрунтувалося на висновках експерта.

Таким чином, наведений вище аналіз свідчить про нагальну потребу в законодавчому обмеженні незалежності експерта при виборі ним лише тих наукових положень, методів, засобів, методик, будь-яких джерел наукової літератури, які відповідають вимогам чинного законодавства та рівневі розвитку науки у відповідній галузі. Адже, як показує практика, іноді незалежність експерта призводить до обрання ним помилкового шляху досліджень, що не може не призвести до необґрунтованих висновків. ♦

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

Список використаних джерел:

1. Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України: академічний курс: підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. зал. — К.: Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", 2005.
2. Давтян А.Г. Экспертиза в гражданском процессе. — М., 1995.
3. Чертков В.Л. Судебная защита прав и интересов авторов. — М.: "Юридическая литература", 1971.
4. Лилуашвили Т.А. Экспертиза в советском гражданском процессе. — Тбилиси, 1967.
5. Ионас В.Я. Произведения творчества в гражданском праве. — М.: Юридическая литература, 1972.
6. Сергеев А.П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ТК "Велби", 2004.
7. Правове регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності: галузеві аспекти: Монографія / Кол. Авторів: О.П. Орлюк, О.Д. Святоцький та ін.; Кер. авт. колективу, наук. ред. д.ю.н. О.П. Орлюк. — К.: НДІ інтелектуальної власності АПРН України, 2006.
8. С. фон Левінські. Твори, що охороняються авторським правом, об'єкти суміжних прав // Авторське право і суміжні права. Європейський досвід: у 2-х книгах / За ред. А.С. Довгерта. — Книга 2: Виступи, статті європейських спеціалістів / Уклад. В.С. Дроб'язко. — К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2001.

ЦІКАВО ЗНАТИ

КІЛОГРАМ СТАВ ЛЕГШИМ!?

Кілограм став легшим. Чи то від еталона хто відкусив 50 мікрограмів (вага відбитка пальця), чи то інші колеги-еталони різко набрали вагу.

Нині кілограм — єдина одиниця в системі СІ, яка визначена за допомогою предмета, виготовленого людьми — платиново-іридієвого еталона. Всі інші одиниці тепер визначають за допомогою фундаментальних фізичних властивостей та законів.

Еталон було виготовлено в 1889 році і з того часу він зберігається в Міжнародному бюро мір та ваги під трьома герметичними скляними ковпаками. Це сплав платини та іридію 3,9 см заввишки та діаметром.

Також було виготовлено точні копії міжнародного еталона, які використовуються як національні еталони кілограма. Всього було створено 80 копій. В НДІ метрології ім. Менделєєва Російської Федерації також зберігається копія еталона.

Приблизно один раз на десять років національні еталони порівнюють з міжнародним. З різних причин за 100 років міжнародний еталон втрачає 0,00000003-тю частину своєї маси.

Проте, за визначенням, маса міжнародного еталона з точністю дорівнює одному кілограму. Тому будь-яка зміна дійсної маси еталона призводить до зміни величини кілограма.

За матеріалами: <http://www.log-in.ru/articles/589/z>.